2026-51-RE

Causa 2026-51-RE

(Esteve Estefanell c/ Z)

Número de registre 287-2026. Recurs d'empara

Aute del 13 de juliol del 2026

BOPA núm. 82, del 22 de juliol del 2026

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 4 de juny del 2026, per la representació processal de la Sra. Magdalena Esteve Estefanell, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 12 de maig del 2026, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a un procés degut, a obtenir una decisió fonamentada en Dret, raonada i no arbitrària, a un procés degut, a la defensa, a la igualtat d'armes i a la contradicció, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que declari que, en un procediment susceptible de comportar la pèrdua de l'habitatge habitual, els drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució han de ser interpretats i aplicats d'acord amb els principis derivats de l'article 33 de la Constitució, el qual imposa als poders públics el deure de promoure les condicions necessàries per fer efectiu el dret a gaudir d'un habitatge digne, exigint, per consegüent, un nivell reforçat de garanties processals i de protecció del

dret a la defensa, que declari que la denegació de la nul·litat d'actuacions i de la retroacció del procediment, malgrat la situació mèdica acreditada que va impedir a la recurrent sortir del domicili i recollir l'avís de la notificació judicial, ha produït una indefensió material efectiva constitucionalment rellevant, que anul·li les decisions de la Batllia i la sentència impugnada, que es retrotreguin les actuacions al moment anterior a produir-se la indefensió per tal que pugui comparèixer, i, que s'adoptin les mesures per restaurar plenament els drets fonamentals lesionats, d'acord amb allò que preveu l'article 92.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional. Així mateix, sol·licita que se suspenguin els efectes de la decisió impugnada, atesos els perjudicis de difícil o d'impossible reparació que aquesta execució podria produir a la recurrent;

Vista la Constitució, especialment, els articles 10, 33, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment, el títol IV, capítols primer i sisè;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Pere Pastor Vilanova;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 15 de novembre del 2023, l'arrendador de l'habitatge de la Sra. Magdalena Esteve Estefanell va presentar una demanda de desnonament i de reclamació de quantitats en contra seva, quedant el contracte extingit el 31 d'octubre del 2023, per voluntat del propietari de no prorrogar-lo al seu venciment, en què, sol·licitava: 1) un import equivalent a la trentena part del lloguer mensual que era vigent al moment de l'extinció de l'arrendament (565,92 €) a partir de l'1 de novembre del 2023 i fins al dia en què, voluntàriament, o com a conseqüència d'una resolució judicial, s'hagi recuperat la possessió de la cosa arrendada. Aquest import es veuria incrementat en un 50% a partir del dia en què l'adversa s'hagi oposat a aquesta demanda judicial de desnonament o hagi quedat desatesa per ella; 2) les despeses accessòries del lloguer -essencialment les despeses d'aigua- que vagin vencent fins al moment de la retrocessió efectiva de la cosa arrendada, que s'acreditin en període d'execució de sentència; 3) els danys i els desperfectes causats al pis arrendat -degudament provats en el moment processal oportú- el cost dels quals serà acreditat en període d'execució de sentència; i, 4) les costes processals derivades d'aquest plet.

Tot i haver estat degudament notificada, la defenent no va contestar la demanda.

1.2. El 18 d'agost del 2025, la Secció Civil 2 de la Batllia va dictar una sentència mitjançant la qual estimava aquesta demanda, declarava la resolució del contracte d'arrendament signat entre les dues parts i condemnava la Sra. Magdalena Esteve Estefanell a retornar l'habitatge lliure, vacu, expedit i a la lliure disposició de la part agent.

Així mateix, condemnava a la defenent al pagament de la quantitat mensual equivalent a la renda pactada, és a dir, 565,92 €, o fracció, a partir de l'1 de novembre del 2023 i fins al retorn efectiu de la possessió, juntament amb els interessos legals meritats a comptar del venciment de cada mes, així com les despeses relatives als serveis i a les despeses suplementàries que s'hagin esdevingut durant els mesos d'ocupació indeguda, sempre i quan estiguin degudament acreditades en període d'execució de sentència.

Precisava que a aquestes quantitats degudes s'havien de descomptar els imports que la defenent havia efectuat en concepte de dipòsits judicials en el marc de la causa 2000522/2023 i l'import de 1.000,00 € lliurat en concepte de dipòsit en el moment de signar el contracte d'arrendament.

També efectuava una reserva en relació amb la reclamació dels perjudicis eventuals que es poguessin constatar en el pis, per tal que aquestes accions en reclamació de l'import del cost de reparació, poguessin exercitar-se en el marc d'aquest procediment, i, per acabar, decidia imposar a la part defenent les costes judicials ocasionades, inclosos els honoraris d'advocat, de procurador i de perits eventuals, a acreditar en període d'execució de sentència.

1.3. La representació processal de la Sra. Magdalena Esteve Estefanell va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 12 de maig del 2026, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència que desestimava aquest recurs i que confirmava la sentència de la primera instància.

1.4. El 4 de juny del 2026, la representació processal de la Sra. Magdalena Esteve Estefanell va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 12 de maig del 2026, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a un procés degut, a obtenir una decisió fonamentada en Dret, raonada i no arbitrària, a un procés degut, a la defensa, a la igualtat d'armes i a la contradicció, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la recurrent

- La recurrent al·lega que la decisió de la Sala Civil ha vulnerat el seu dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a un procés degut, a obtenir una decisió fonamentada en Dret, raonada i no arbitrària, a un procés degut, a la defensa, a la igualtat d'armes i a la contradicció, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

- Exposa que arran d'un atropellament esdevingut el 21 de novembre del 2023, que va requerir una assistència mèdica hospitalària i, posteriorment, una immobilització al seu domicili no va poder recollir els avisos de notificació judicial, circumstància que va ser acreditada davant la jurisdicció ordinària i que, segons el seu parer, constituïa l'element central de la seva pretensió de nul·litat d'actuacions.

- Al·lega que no va poder exercir el seu dret a la defensa en el moment processal oportú, és a dir, no va poder contestar la demanda; i no va ser per voluntat pròpia, sinó a causa de la seva situació mèdica que li va impedir atendre adequadament els avisos i activar la seva defensa.

- Així, en primer lloc, considera que ha quedat privada de l'acte essencial de defensa en un procediment civil de conseqüències gravíssimes: la contestació a una demanda de desnonament que podia comportar la pèrdua del seu habitatge. Aquesta privació no va ser causada per una actitud voluntària de desatenció del procés, sinó per una situació mèdica acreditada que li va impedir sortir del domicili i recollir els avisos de notificació judicial. La diferència és constitucionalment decisiva. No és el mateix no voler comparèixer que no poder fer-ho. No és el mateix una rebel·lia estratègica o negligent que una absència processal causada per una impossibilitat material derivada d'una malaltia.

- Afirma que la qüestió determinant no és la de saber si l'Administració de Justícia va desplegar determinades actuacions formals de comunicació, sinó si aquestes actuacions van assolir efectivament la seva finalitat constitucional. Segons el seu parer, la notificació judicial no constitueix un fi en si mateixa, ni una mera exigència burocràtica del procediment, és l'instrument que permet fer

efectiu el dret fonamental a la defensa.

- Addueix, per tant, que la seva situació mèdica no va ser ponderada per part de la jurisdicció ordinària amb la intensitat constitucional exigible.

- I, aquesta manca de ponderació ha tingut efectes devastadors sobre el seu dret a la defensa. Al·lega que va quedar fora del moment processal essencial; posteriorment, quan finalment va poder actuar mitjançant defensa lletrada, les seves al·legacions van ser qualificades d'extemporànies.

- Afegeix que les resolucions impugnades incorren en una confusió jurídicament inacceptable entre la mera absència processal i la rebel·lia voluntària. La voluntarietat no pot presumir-se automàticament pel simple fet que una persona no comparegui dins del termini legalment establert. La qualificació d'una conducta com a rebel·lia voluntària exigeix l'acreditació que la persona afectada coneixia efectivament l'existència del procediment, comprenia les conseqüències jurídiques derivades de la seva incompareixença i, malgrat això, decidia lliurement no exercir els seus drets processals.

- En aquest cas, s'ha invertit la càrrega de la prova i se li ha exigit demostrar, cosa impossible, la inexistència de la seva voluntat de no voler comparèixer, quan corresponia als tribunals justificar, de manera convincent, l'existència d'aquesta voluntat.

- Per tant, una interpretació tan extensiva i automàtica de la rebel·lia voluntària acaba convertint una institució processal excepcional en una presumpció quasi irrebatible, incompatible amb el principi *pro actione* amb "*la tutela judicial efectiva*" i amb la prohibició constitucional d'indefensió material efectiva, garantits per l'article 10 de la Constitució.

- Així mateix, manifesta que les resolucions impugnades també incorren en una concepció constitucionalment insuficient del dret a la defensa perquè confonen el coneixement potencial o hipotètic del procediment amb el coneixement efectiu que exigeix l'article 10 de la Constitució.

- En efecte, el dret fonamental a la defensa no pot quedar condicionat a conjectures sobre allò que una persona potser hauria estat capaç de fer en circumstàncies ideals. La Constitució exigeix valorar allò que efectivament va succeir i determinar si la persona va disposar d'una oportunitat real de defensar-se.

- Conclou, que quan aquesta oportunitat ha quedat frustrada per circumstàncies alienes a la seva voluntat, la resposta constitucionalment adequada no és consolidar els efectes de la seva absència processal, sinó adoptar les mesures necessàries per restaurar la plenitud del seu dret a la defensa.

- En segon lloc, al·lega que s'ha vulnerat el seu dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret i no arbitrària, ja que les resolucions impugnades no han explicat de manera suficient per què una persona immobilitzada o greument limitada en la seva mobilitat havia de ser tractada com a una rebel voluntària, ni per què no poder sortir del domicili a recollir els avisos no justificava una retroacció, ni per què davant la pèrdua de l'habitatge no havia de prevaler una interpretació *pro actione* i garantista del dret a la defensa.

- Manifesta que el fet que una qüestió hagi estat resolta no obsta perquè s'examini si aquesta vulnera drets fonamentals, ja que la indefensió vulnera tot el procediment posterior.

- Insisteix en què "*la tutela judicial efectiva*" no queda garantida perquè una persona hagués pogut eventualment arribar a tenir coneixement d'un procés judicial mitjançant una successió de circumstàncies favorables, sinó perquè se li hagi assegurat una possibilitat real, efectiva i materialment accessible de participar-hi.

- Altrament, considera que la insuficiència de motivació de les resolucions impugnades es manifesta també en una contradicció interna que afecta directament la coherència constitucional del seu raonament. D'una banda, els òrgans jurisdiccionals rebutgen la nul·litat i la retroacció de les actuacions, perquè consideren que no s'ha acreditat una situació d'indefensió mereixedora de reparació processal, i, d'altra banda, utilitzen precisament les conseqüències d'aquesta manca inicial de defensa per restringir posteriorment les seves possibilitats d'al·legació i de contradicció, qualificant diverses pretensions com a extemporànies o incompatibles amb la seva situació processal.

- En tercer lloc, addueix la vulneració del principi *pro actione* i del dret a l'accés efectiu a la jurisdicció, quan, com és el cas en aquesta causa, estan en joc drets personals de gran transcendència, com l'habitatge habitual i la situació de vulnerabilitat d'una persona declarada en situació econòmica desfavorable.

- Manifesta que, en aquest cas, la interpretació judicial de la rebel·lia i de la preclusió processal ha estat excessivament formalista i constitucionalment desproporcionada.

- Segons el seu parer, la retroacció de les actuacions hagués sigut una mesura idònia que no hauria privat la part demandant del seu dret d'accés a la jurisdicció, no hauria impedit la continuació del procediment, ni hauria comportat la pèrdua definitiva de cap dret substantiu. Per contra, la seva denegació li ha produït una conseqüència extraordinàriament més intensa: la consolidació definitiva d'una situació processal que la va privar del principal acte de defensa del procediment i que va condicionar de manera irreversible la seva capacitat d'influir en el resultat del litigi. Des d'una perspectiva constitucional, resulta difícilment conciliable amb el principi de proporcionalitat sacrificar de forma absoluta el dret a la defensa per evitar una mera dilació processal limitada i perfectament assumible.

- En quart lloc, al·lega la vulneració dels principis d'igualtat d'armes i de contradicció, ja que el procés va quedar construït essencialment sobre la iniciativa de la part actora. Afegeix que en un procediment contradictori, la contestació a la demanda no constitueix una simple formalitat processal, sinó el moment en què la part demandada pot fixar la seva versió dels fets, oposar excepcions, introduir fonaments jurídics alternatius, impugnar la documental aportada per l'adversa i determinar les qüestions que hauran de ser objecte de prova i de valoració judicial.

- La recurrent no va comparèixer en igualtat de condicions davant del tribunal, sinó que ho va fer condicionada per les conseqüències d'una rebel·lia que considerava involuntària i respecte de la qual havia sol·licitat reiteradament una reparació processal que li va ser denegada.

- En cinquè lloc, considera que s'ha vulnerat el seu dret a un procés equitatiu per excés de formalisme, ja que els tribunals ordinaris han aplicat les regles de notificació, rebel·lia i preclusió d'una manera tan rígida que han sacrificat el dret fonamental a la defensa.

- Aquesta part no demanava que s'ignorés la llei processal, sinó que demanava que aquesta fos interpretada d'acord amb la Constitució. La diferència és essencial. La interpretació constitucionalment conforme de les normes processals exigia reconèixer que la seva situació de malaltia acreditada imposava una resposta reparadora.

- En sisè lloc, manifesta que cal tenir en compte que les vulneracions que s'acaben de denunciar s'han produït en un procediment de desnonament, el resultat del qual pot comportar la pèrdua de l'habitatge.

- Per tant, considera que la transcendència constitucional d'aquest recurs excedeix àmpliament el seu interès particular i afecta una qüestió estructural vinculada a la protecció efectiva dels drets fonamentals en el marc dels procediments judicials.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que declari que, en un procediment susceptible de comportar la pèrdua de l'habitatge habitual, els drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució han de ser interpretats i aplicats d'acord amb els principis derivats de l'article 33 de la Constitució, el qual imposa als poders públics el deure de promoure les condicions necessàries per fer efectiu el dret a gaudir d'un habitatge digne, exigint, per consegüent, un nivell reforçat de garanties processals i de protecció del dret a la defensa, que declari que la denegació de la nul·litat d'actuacions i de la retroacció del procediment, malgrat la situació mèdica acreditada que li va impedir sortir del domicili i recollir l'avís de la notificació judicial, ha produït una indefensió material efectiva constitucionalment rellevant, que anul·li les decisions de la Batllia i la sentència impugnada, que es retrotreguin les actuacions al moment anterior a produir-se la indefensió per tal que pugui comparèixer, i, que s'adoptin les mesures per restaurar plenament els drets fonamentals lesionats, d'acord amb allò que preveu l'article 92.2 de la Llei qualificada del Tribunal constitucional. Així mateix, sol·licita que se suspenguin els efectes de la decisió impugnada, atesos els perjudicis de difícil o d'impossible reparació que aquesta execució podria produir-li.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- De manera prèvia, la Sala Civil constata que la recurrent es trobava en rebel·lia voluntària i no va presentar cap contesta a la demanda i que només va comparèixer en el judici oral, assistida pel lletrat que se li va designar per torn d'ofici.

- I després de recordar les regles en matèria de rebel·lia, contingudes a l'article 140 del Codi de procediment civil, constata que durant el judici oral, a l'hora de determinar l'objecte de la controvèrsia, les parts van acordar que aquesta radicava en determinar si el contracte d'arrendament estava extingit o si encara estava vigent, i la part defenent va al·legar al respecte que el contracte estava vigent, d'una banda, perquè no s'havia notificat formalment la seva finalització, i, d'altra banda, perquè s'havia d'aplicar la Llei 24/2023.

- Sobre la petició d'anul·lació, constata que aquesta només és procedent en cas d'infracció de les normes o de les garanties processals i dels drets constitucionals que no poden ser esmenats en segona instància.

- Pel que fa a la manca de motivació de la sentència de la primera instància, la Sala Civil constata que aquesta no pateix els defectes que la part apel·lant li imputa, ja que resol de manera degudament motivada el litigi i totes les pretensions regularment adduïdes.

- Pel que fa a la petició de la retroacció de les actuacions al moment de l'admissió de la demanda, la Sala Civil constata que tot i que el lletrat de la part apel·lant indica que s'hi va referir durant el judici oral sense obtenir resposta, en la gravació aquesta referència no consta, i en qualsevol cas, aquesta qüestió va ser resolta per la batlle mitjançant l'aute del 19 de setembre del 2024 en el marc de l'incident de nul·litat d'actuacions plantejat per la recurrent.

- Sobre l'al·legació de la recurrent d'acord amb la qual la batlle hauria rebutjat les seves al·legacions, formulades en el moment del judici oral, pel simple fet de considerar-les extemporànies, aquest greuge s'ha de desestimar per dues raons: en primer lloc i atesa la situació processal ja recordada de rebel·lia voluntària fins després del tràmit d'al·legacions, és una realitat tossuda que les pretensions adduïdes per la part defenent durant la vista oral, sí que eren extemporànies. L'examen d'aquestes al·legacions com si s'haguessin degudament adduït pot produir indefensió a la part agent que es veu privada del dret a presentar útilment les al·legacions i les proves corresponents; en segon lloc, no existeix la "*rigidesa formal*" que s'intenta imputar a la batlle. En efecte, aquesta darrera ja havia tingut en compte els elements que la defenent havia exposats per intentar que es qualifiqués la seva rebel·lia com a involuntària, però, rebutjant-los. I sobretot, tot i constatar que l'al·legació relativa a la notificació de la resolució del contracte, així com l'al·legació segons la qual l'article 2 de la Llei 41/2022, van ser formulades de manera extemporània, les va examinar igualment, de forma "*subsidiària*", aportant-hi una resposta raonada i fonamentada, justament, amb la voluntat d'oferir una motivació completa i coherent, sense limitar-se a rebutjar-les de ple.

- Per tant, la Sala Civil conclou que la vulneració invocada no existeix.

- Pel que fa a la valoració de la prova en relació amb la qüestió de la notificació de la resolució del contracte i, en particular, de la carta del 3 de novembre del 2022, la Sala Civil exposa que aquesta carta va ser enviada a tots els llogaters de l'edifici per comunicar el canvi de propietari, el qual se subrogava en els drets i en les obligacions del primer.

- Aquesta comunicació no fa néixer un contracte d'arrendament nou amb una data de venciment al 2027, ja que la subrogació no comporta una novació. Conclou que aquest paràmetre no té cap importància per resoldre el litigi, ni es veu en què la valoració errònia d'aquesta prova afectaria al litigi.

- Pel que fa a la resta, és a dir, la qüestió de la notificació de la voluntat del propietari de no renovar el contracte al terme del període de renovació tàcita en curs, no es pot afegir res a la valoració de la prova realitzada per la Batllia, en què s'arriba a la conclusió que l'arrendatària sí que va ser informada degudament que el contracte no li seria renovat el 13 de juliol del 2023, i que la finalització del mateix i el lliurament de la possessió seria el 31 d'octubre del 2023.

- Finalment, pel que fa a la legislació protectora de l'arrendatari i a l'articulació entre la Llei 41/2022, de l'1 de desembre, de mesures de protecció, d'estímul de mercat i de governança en l'àmbit de l'habitatge, i, la Llei 24/2023, del 28 de novembre, de mesures d'estímul i d'estabilitat del mercat d'arrendament d'habitatges, la realitat és que, en el judici oral, la recurrent va fer valer que s'hauria acollit a aquest règim, mitjançant un correu del 24 de novembre del 2023.

- Aquest correu és posterior a la finalització del contracte d'arrendament, i és abans de la finalització del contracte que la part arrendatària havia d'invocar el dret de pròrroga, quan allò que va fer va ser intentar no rebre la notificació de la voluntat de la no renovació contractual.

- En qualsevol cas, la Llei 24/2023, no es podia aplicar en aquesta relació contractual, ja que va entrar en vigor l'1 de gener del 2024 i el contracte d'arrendament, en aquest cas, es va extingir el 31 d'octubre del 2023.

- Conclou que no hi ha hagut cap error en la valoració de la prova, ni cap error en l'aplicació de la Llei 24/2023, o en la de la seva jurisprudència.

- Per tots aquests motius, desestima aquest recurs d'apel·lació i confirma la sentència de la primera instància.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El motiu principal d'aquest recurs d'empara es basa en el caràcter suposadament contrari a l'article 10 de la Constitució de les resolucions judicials que han estat adoptades amb anterioritat a la seva interposició, concretament, la sentència de la Secció Civil 2 de la Batllia del 18 d'agost del 2025, així com la sentència de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia del 12 de maig del 2026. La recurrent, és a dir, la Sra. Magdalena Esteve Estefanell, estima que s'ha conculcat el seu dret a la jurisdicció i, més concretament, els drets constitucionals a un procés degut, a la defensa, a obtenir una decisió motivada i fonamentada en Dret, a la igualtat d'armes i a la contradicció. La recurrent demana la declaració de la vulneració dels drets esmentats, l'anul·lació de la sentència impugnada, així com la retroacció de les actuacions al moment anterior al seu pronunciament.

3.2. És ben sabut que el recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància, ni en un tribunal suprem; i que l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic, ni absurd i que no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució.

3.3. Cal començar per establir un breu recordatori dels elements principals que envolten aquest litigi.

- el 15 de novembre del 2023: l'arrendador va interposar una demanda de desnonament i de reclamació de quantitat contra la recurrent;

- el 17 de novembre del 2023: la Batllia va adoptar una providència mitjançant la qual admetia a tràmit aquesta demanda i acordava donar-ne trasllat a la recurrent per contestar en el termini de 13 dies hàbils. La providència advertia la defenent que, en cas de no compareixença dins el termini assenyalat seria declarada en rebel·lia;

- els dies 22, 24 i 28 de novembre del 2023: el nunci va deixar els corresponents avisos de notificació judicial al domicili de la interessada, ja que aquesta no havia comparegut a recollir la diligència judicial esmentada;

- el 5 de desembre del 2023: el Servei de Policia informava que les recerques efectuades no havien permès localitzar a la recurrent, però que s'havia pogut parlar amb ella per telèfon als efectes de notificació de la providència del 17 de novembre del 2023; i comunicava a la Batllia que la interessada havia contestat que no estava obligada a recollir cap document de la Batllia a les oficines del Servei de Policia;

- els dies 17 i 24 de gener del 2024: la Batllia va fer públic al BOPA el contingut de la providència i va comunicar, entre altres extrems, que la recurrent disposava de 13 dies hàbils per comparèixer i contestar la demanda de desnonament i de reclamació de quantitat promoguda per l'arrendador. Es reiterava que "*en cas que no comparegui en el termini, se'l declararà en rebel·lia*";

- el 13 de febrer del 2024: la recurrent va comparèixer personalment davant la Batllia i se li va comunicar la providència del 17 de novembre del 2023, així com l'escrit de demanda i, aleshores, va al·legar verbalment el següent: "*Dia 5 de desembre 2023 demano suspensió per no imparcialitat Honorable Batlle Guàrdia i recusar i que a més adjunto documents urgència atropellament. Art 10 CA diu que per garantir justícia en igualtat i insolvència, en garantia defensa. No conforme / el que demanda i lleis de no desnonaments arrendaments*";

- el 24 de juliol del 2024: la recurrent va formular un incident de nul·litat fins al moment processal d'admissió a tràmit de la demanda, el qual va ser desestimat mitjançant un aute de la Batllia del 19 de setembre del 2024;

- el 19 de novembre del 2024: celebració del judici oral del procés principal. Entre altres extrems, la part demandada va manifestar: "*que té mitjans de prova per efectuar, sense perjudici que la qüestió de que se'ls va passar el termini de fer al·legacions ja fou resolta*", referint-se a l'aute del 19 de setembre del 2024.

La demanda de l'arrendador va ser estimada mitjançant la sentència de la Secció Civil 2 de la Batllia del 18 d'agost del 2025, la qual va ser confirmada posteriorment per la sentència de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia del 12 de maig del 2026.

De la lectura de la sentència de la Batllia es desprèn que el tribunal competent va considerar que la recurrent es trobava en situació de rebel·lia processal perquè no va contestar la demanda en deguda forma i sense intervenció d'advocat (article 133 i concordants del Codi de procediment civil).

3.4. Els actes de comunicació processal i, especialment, l'emplaçament inicial de la persona demandada, constitueixen instruments essencials per garantir el principi de contradicció, el dret a la defensa i l'absència d'indefensió material. Per això, els òrgans judicials han d'actuar amb diligència per assegurar, en la mesura del possible, la recepció efectiva de la comunicació de l'escrit de demanda al seu destinatari, sent la notificació personal el mitjà privilegiat que li permet, posteriorment, comparèixer i defensar, amb totes les garanties processals, els seus drets. L'emplaçament ha d'identificar, en particular, l'òrgan judicial competent, la classe de procediment promogut pel demandant i el termini de compareixença, sense que els eventuals errors judicials en la seva pràctica puguin perjudicar al defenent, excepte quan la indefensió sigui imputable a la seva pròpia conducta.

3.5. En el cas que ens ocupa, la Sala Civil ha conclòs, en particular, que l'emplaçament per contestar la demanda va ser regularment practicat i comparteix l'argumentari de l'aute de la Batllia del 19 de setembre del 2024. La Sala Civil també afirma que la defenent es trobava efectivament en situació de rebel·lia voluntària i que, per tant, les pretensions adduïdes per la part defenent durant la vista oral eren extemporànies. I que, fins i tot, la Batllia havia contestat, de forma subsidiària, les al·legacions de la recurrent en matèria de notificació de la resolució del contracte d'arrendament i d'aplicació, en el temps, de la Llei 24/2023, del 28 de novembre, de mesures d'estímul i d'estabilitat del mercat d'arrendament d'habitatges, raonaments que compartia igualment la Sala Civil.

Ara, en seu d'empara, la recurrent sosté principalment que els tribunals van tractar com a rebel·lia processal voluntària una absència que, en realitat, era involuntària i mèdicament justificada. Més concretament, es queixa del fet que els tribunals haurien convertit una impossibilitat material de defensa, causada per una situació mèdica acreditada, en una rebel·lia processal amb efectes preclusius i finalment en una condemna de desnonament, sense una ponderació constitucional suficient dels drets a la defensa i a la igualtat d'armes, així com la seva incidència sobre el seu habitatge habitual.

És cert que els tribunals ordinaris no s'han estès sobre l'accident de trànsit patit per la recurrent el 21 de novembre del 2023, i que, segons el seu parer, aquesta manca d'examen hauria incidit directament i fatalment en la pèrdua del seu dret a contestar la demanda.

Això no obstant, aquest argument no presenta cap caràcter decisiu des de la perspectiva constitucional. En efecte, aquest Tribunal constata que l'informe d'atenció al Servei d'Urgències indica que la recurrent va ser visitada el 21 de novembre del 2023 i que va ser donada d'alta el dia següent a les 00.21 h. El diagnòstic va ser el següent: "*esquinç d'altres parts especificades, genoll no especificat, assistència inicial (...) fractura de 10è dubtós i 12è arc costal*". Per tant, de l'informe mèdic es desprèn indiscutiblement que la recurrent només va estar unes hores a l'hospital i que va ser donada d'alta durant la matinada del 22 de novembre del 2023. Ara bé, no consta a les actuacions cap baixa mèdica, cap prescripció d'immobilització domiciliària, ni cap altre element objectiu que acrediti que, durant els dies posteriors, la recurrent es trobés en una situació d'impossibilitat material d'atendre els avisos de notificació, de comparèixer davant els serveis judicials, d'actuar mitjançant representació processal o, si més no, de posar fefaentment en coneixement de l'òrgan judicial l'impediment que ara invoca. En qualsevol cas, la recurrent -de 57 anys d'edat- va comparèixer personalment a les dependències de la Batllia, el 13 de febrer del 2024, sense formular, amb assistència lletrada, una contesta a la demanda d'acord amb les formalitats exigides pel Codi de procediment civil.

En aquestes condicions, no es pot considerar que la conclusió de la Sala Civil sigui il·lògica, arbitrària o manifestament irraonable. Tampoc es pot apreciar que els òrgans judicials hagin aplicat les normes processals amb un formalisme excessiu incompatible amb l'article 10 de la Constitució. El fet que el procediment pogués comportar la pèrdua de l'habitatge de la recurrent exigia, certament, una verificació acurada de l'absència d'indefensió material; però no dispensava la part recurrent de la càrrega mínima d'acreditar l'impediment mèdic que invocava, ni obligava els tribunals a acordar la retroacció de les actuacions quan els actes de comunicació havien estat practicats amb una diligència suficient i no constava una impossibilitat real i efectiva d'exercir el dret a la defensa.

Per tant, no s'albira cap vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a un procés degut, a la defensa i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, ni dels principis d'igualtat d'armes i de contradicció.

3.6. Les consideracions exposades en els fonaments de dret anteriors justifiquen la inadmissió a tràmit del recurs d'empara per manca manifesta de contingut constitucional (article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional).

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2026-51-RE interposat per la representació processal de la Sra. Magdalena Esteve Estefanell contra la sentència del 12 de maig del 2026, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

2. Notificar aquest aute a la representació processal de la recurrent, a la Secció Civil 2 de la Batllia, a la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 13 de juliol del 2026.

Joan Manel Abril Campoy

President

Pere Pastor Vilanova

Vicepresident

Jean-Yves Caullet

Magistrat

Víctor Torre de Silva López de Letona

Magistrat